

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ЗА ЕЙМЕРІОЗУ КУРЕЙ

Соловйова Л.М., к. вет. н, доцент; Шевченко С.М., магістрантка

Білоцерківський національний аграрний університет

Анотація. Діагноз на еймеріоз встановлювали клінічно та лабораторним дослідженням фекалій курчат-бройлерів. Захворювання характеризувалося пригніченням, спрагою, проносами з наявністю крові та розладами центральної нервової системи. При вивченні порівняльної ефективності препаратів виявили високу активність ампроліуму 22 % для лікування курей за еймеріозу.

Ключові слова: курчата, еймеріоз, ампроліум, бровафом, ооцисти.

Актуальність проблеми. Еймеріоз – ензоотичне захворювання переважно курчат, що проявляється млявістю, відмовою від корму, проносом, виснаженням, анемією, іноді судомами, ураженням епітеліальних клітин слизової оболонки кишечника, що викликається різними видами найпростіших роду *Eimeria* [1–5].

Економічний збиток при цьому захворюванні складається зі зниження приростів ваги, зниження яєчної продуктивності, з падежу курчат, додаткових витрат на проведення санації приміщень та лікувальних заходів. Кокцидії викликають масову загибель клітин епітелію слизової оболонки кишечника, втрату великої кількості крові і створюють ворота для бактеріальної інфекції і інтоксикації. Крім того, еймерії уражують імунну систему птиці, що робить її незахищеною проти *Clostridium*, *Salmonella* і *E. Coli* [4–6]. Тому важливою і актуальною є тематика статті в умовах сьогодення.

Запропонована велика кількість антикокцидних препаратів. В Україні зареєстрований ампроліум 22 %, що виробляється ВАТ ВВП „Укрзооветпром-постач“ с. Плахтянка, Макарівського району, Київської області.

Щодо препарату бровафом, в його інструкції по застосуванню вказано, що він ефективний проти найпростіших, в т.ч. еймерій. У своєму складі він містить фуразолідон, окситетрацикліну гідрохлорид та метронідазол і його рекомендують застосовувати за еймеріозу голубів. Ми вирішили апробувати його ефективність на курчатах-бройлерах, хворих на еймеріоз. Виготовляє бровафом фірма Бровафарма ООО НВФ м. Бровари Київської області.

Завдання дослідження. Вивчити клінічний прояв і терапевтичну ефективність ампроліуму 22 % та бровафому за еймеріозу курей.

Матеріалом для дослідження були курчата-бройлери 3-недільного віку навчально-наукового дослідного центру Білоцерківського НАУ.

Діагноз встановлювали за даними клінічних ознак та копроовоскопічних досліджень. Проби фекалій досліджували за комбінованим **методом** (модифікація Г.А.Котельникова та В.М.Хренова). Підрахунок кількості ооцист проводили у трьох краплинах флотаційного розчину до та після дегельмінтизації.

Результати досліджень. У хворих курчат відмічали виражену спрагу, загальне пригнічення та слабкість. Вони були неактивними, більшу частину часу сиділи, згуртовувалися. Пух та пір'я у них були скуйовджені, тьмяні, крила опущені. Гребінь, сережки і слизові оболонки були анемічними. Послід рідкий, колір його на початку був блідувато-зеленим, у подальшому – темно-коричневим, що обумовлювалося наявністю в ньому крові. У деяких курчат спостерігали розлади центральної нервової системи, що проявлялося паралічами, конвульсіями і є наслідком гіповітамінозу В₁.[7].

При лабораторному дослідженні посліду в полі зору мікроскопа були виявлені ооцисти еймерій. Вони мали овальну форму, були прозорі.

Результати наших досліджень показали, що у курчат-бройлерів спостерігалася слабка, середня та у 2 випадках сильна ступінь інвазії еймеріозом. Із утриманих 500 голів птиці ми дослідили 52 проби фекалій. З них еймерії виявили у 22 пробах (всього 459 ооцист). Тобто, екстенсивність інвазії становила 42,3 %. Щодо інтенсивності інвазії необхідно відмітити, що кількість ооцист у трьох краплинах флотаційного розчину варіювала від 5 до

46. У середньому вона становила 21 ооцисту (табл. 1).

Таблиця 1 – Результати копрологічного дослідження курчат-бройлерів
ННДЦ Білоцерківського НАУ

№ проби	Всього знайдено ооцист еймерій	№ проби	Всього знайдено ооцист еймерій
1	24	27	5
2	–	28	–
3	–	29	–
4	25	30	10
5	40	31	15
6	–	32	–
7	–	33	–
8	20	34	30
9	–	35	–
10	26	36	22
11	–	37	–
12	25	38	30
13	–	39	–
14	–	40	–
15	–	41	9
16	46	42	–
17	–	43	18
18	–	44	–
19	24	45	–
20	–	46	21
21	–	47	–
22	23	48	6
23	–	49	–
24	–	50	12
25	19	51	–
26	–	52	9

Подальше дослідження включало застосування у I дослідній групі ампроліуму 22 % орально з кормом у дозі 1,4 г/кг комбікорму протягом 7 днів.

Бровафом застосовували у II дослідній групі у лікувальній дозі 4 г/кг комбікорму протягом 7 днів.

На 10-й день від початку дачі ампроліуму 22 % екстенсефективність сягала 100 %, що свідчить про звільнення організму курчат від ооцист

еймерій. Падіж птиці припинився і настало її клінічне одужання.

Після застосування бровафому на 10-й день у курчат не відмічали клінічного одужання, вони ще були кволими, у деяких спостерігалися проноси, а екстенсефективність складала 42 %, що свідчить про низький лікувальний ефект даного препарату. Тому у II дослідній групі застосували ще курс лікування ампроліумом 22 % протягом 7 днів, в результаті чого вони одужали та звільнилися від ооцист еймерій.

Висновки. 1. ННДЦ Білоцерківського НАУ Київської області є неблагополучним щодо еймеріозу курей.

2. Кокцидіостатик ампроліум 22 % в лікувальній дозі 1,4 г/кг комбікорму 7-денним курсом лікування звільнив організм курчат-бройлерів від ооцист еймерій, про що свідчать результати копрологічних досліджень.

3. Бровафом у дозі 4 г/кг комбікорму протягом 7 днів виявився малоефективним препаратом для лікування курчат-бройлерів за еймеріозу.

Література

1. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: підручник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус; за ред. В.Ф. Галата. – [2-ге вид., перероб. та допов.]. – К.: Урожай, 2009. – 368 с.

2. Пономар С.І. Довідник з диференціювання збудників інвазійних хвороб тварин / Пономар С.І., Гончаренко В.П., Соловійова Л.М.; за ред. С.І. Пономаря. – К.: Аграрна освіта, 2010. – 327с.

3. Еймеріоз свійської птиці у господарствах центральних областей України, заходи боротьби і профілактики / [Л.С. Короленко, В.А. Веселий, І.І. Коваленко та ін.]. – Вет. мед. України. – 2012. – № 4. – С. 21–22.

4. Древаль Д.В. Современные тенденции в развитии методов борьбы с кокцидиозом кур / Д.В. Древаль. – Сучасна вет. медицина. – 2012. – № 1. – С. 26–30.

5. Characterisation of the antigenic and immunogenic properties of bacterially expressed, sexual stage antigens of the coccidian parasite, *Eimeria maxima* / [S.I. Belli, K. Mai, C.D. Skene at all.]. – 2004. – Vaccine 22. – P. 4316–4325.

6. Eimeria maxima recombinant Gam82 gametocyte antigen vaccine protects against coccidiosis and augments humoral and cell-mediated immunity / [S.I. Jang, H.S. Lillehoj, S.H. Lee at all.]. – 2010. – Vaccine 28 (17). – P. 2980–2985.

7. Heidenreich M. Birds of Prey: Medicine and management / Heidenreich M. // UK, Blackwell Science. – 1997. – P. 96, 132–136.

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ ПРИ ЭЙМЕРИОЗЕ КУРЕЙ

Соловьёва Л.Н., Шевченко С.Н.

Белоцерковский национальный аграрный университет

Аннотация. Диагноз на эймериоз устанавливали клинически и лабораторным исследованием фекалий цыплят-бройлеров. Заболевание характеризовалось угнетением, жаждой, поносами с наличием крови и расстройствами центральной нервной системы. При изучении сравнительной эффективности препаратов выявили высокую активность ампролиума 22 % для лечения кур при эймериозе .

Ключевые слова: цыплята, эймериоз, ампролиум, бровафом, ооцисты.

COMPARATIVE EFFICACY OF DRUGS IN CHICKENS EYMERIOS

Soloviova L.M., Shevchenko S.M.

Belaya Tserkov national agrarian University

Sammary. The basis for the diagnosis of eymerioz were clinical studies and laboratory study of bird feces. Patients chicks noted depression, thirst, diarrhea with blood and the presence of disorders of the central nervous system.

The analysis of the data shows a high efficiency of amprolium 22 % for treatment of eymerioz of chickens.

Key words: chickens, eymerioz, amprolium, brovafom, ootsysts.